

[SÉBASTIEN CHIÈZE] (MADRID)
AAN [CONSTANTIJN HUYGENS (DEN HAAG)]
17 JUNI 1676
7023

Vervolg op Chièzes brief van 26 maart 1676 (7017).

Samenvatting: Chièze schrijft gelukkig nog gezond te zijn, ondanks zijn hopeloze missie in Spanje. Hij beklaagt zich weer eens over gebrek aan steun uit Nederland voor zijn werk.

Chièze stuurde met dezelfde post een brief aan Philips Doublet (Leiden, Univ. Bibl., Cod. Hug. 34). Chièze schreef opnieuw aan Huygens op 12 augustus 1676 (7029).

Primaire bron: Leiden, Univ. Bibl., Cod. Hug. 34, map Chièze aan Const. Huygens sr. en jr., omslag 1 (Chièze aan Huygens): brief (dubbelvel, 15x21cm, abc | -; autograaf).

Vroegere uitgave: Worp 6, nr. 7023, pp. 377-378: onvolledig (<Sans cet heureux ... potentatz et autres.>), rest samengevat.

Namen: Philips Doublet (heer van Sint-Annaland en Moggershill); Coenraad van Heemskerck; Christiaan Huygens; Lodewijk Huygens; Lodewijk Diederik Huygens; Claude-Marie de Lapie; Jacoba Teding van Berckhout; Willem III.

Plaatsen: Franche-Comté; Gorinchem; Orange; Parijs.

Transcriptie

¹A Madrit, le 17 Juin 1676.

J'alloys sécouer le joug de toute la famille, puisque vous m'avez abandonné, Monsieur, à l'exemple de Messieurs vos enfans, lorsque le *Señor Felipe*, vostre gendre, s'est avisé de m'escire de Paris, y *con el ensalmo de unos pocos renglones* je me vois rengagé à toute la famille, et dans la desmangeson de vous escire comme si de rien n'estoit, y *vaya de cartas, pues no ay remedio*. Premièrement donc, je vous féliciteray, Monsieur, de la convalescence de *nuestro buen Cristiano*, la maladie duquel m'a donné de très meschantes heures. Mais, graces au ciel, j'apprens qu'il revient de la mélancolie, où ses continuelles estudes y *desatinadas* spéculations l'avoyent plongé, et qu'il va reprendre sa belle humeur dans la patrie. Au nom de Dieu, Monsieur, faites qu'à son retour *amas y sobrinas* condamnent au feu, inclusivement tous ces *descomulgados* escritz d'algèbre, dioptique et autres telz fatras. Et *jube hanc maceriem in hortum conjici*, de lunettes, de machines, de pendules et de récipiens, dont la bonne mère nature | b | semble ne m'avoir préservé en naissant que pour me maintenir *circa lustra decem*, dans la santé, gayeté y *locura* que chascun admire en moy. Sans cet heureux préservatif, Messieurs les *hidalgos* m'auroient piéça fait perdre la cervelle, comme ils la démontent à tous ceux qui ont à faire à eux, grands et petis, potentatz et autres.

Ce m'est une consolation mirifique, de voir qu'on me traite en cette cour du pair avec les haultz alliez de cette couronne, et qu'on nous paye tous *con letras protestadas*. Jusques'à quand sera ce que Son Altesse, qui peut si à propos dire le *quos ego*, se laissera mener en parolles? *Sed comprimam me* pour ne pas user d'importunes redites et de peur qu'on ne s'avise de dire icy (au détriment des doubles armes que j'ay sur ma porte) que *Oranje es Francia*.

Enfin, Monsieur, voilà mon exil prolongé du moins jusques'à la paix. Mais quand viendra-t-elle, cette paix de moy, | c | tant désirée? Puisque je ne puis ravoïr que par elle mes pauvres bien[s] de Bourgoigne, actuellement confisqué, et le fond dotal de mon espousée, admodié à juste prix, faute d'achepteur.

J'ay prié Monsieur d'Heemkerque de vous baiser les mains de ma part. Il vous donnera de nouvelles aussy de mes *pobres cuytados* de confrères d'Orange, qui luy ont *singulatim* rendu leurs devoirs. Sans mentir, Monsieur, il me tarde bien de voir le monde en paix et Son Altesse en termes de le peupler. Honoriez-moy cependant de vostre bienveillance et agrééz, s'il vous plaît, que je vous donne l'*en ora buena* du second filz, dont Madame la Drossarde de Gorcum vient de vous régaler, ainsy que j'apprens en *dicha carta del Señor Don*

1. Ontvangstnotitie van Huygens: <R 23 Julii 1676.>.

Felipe de las Mугersillas. La mienne vous baise très-humblement les mains *con sus tres niños*, chargez présentement de sarampion. Ainsy vous estes averty de ne laisser pas tomber cette lettre en *manos de sus nietos de Vuestra Señoría cuyas manos besa su mas rendido serbido*.

Vertaling

Madrid, 17 juni 1676.

Ik wilde het juk van de gehele familie afwerpen, omdat u mij in de steek hebt gelaten, mijnheer, naar het voorbeeld van uw kinderen, [maar] toen ¹de heer Philips [Doublet], uw schoonzoon, op het idee kwam mij uit Parijs te ²schrijven zag ik mij ³met de toverslag van slechts enkele regels weer betrokken bij de gehele familie en in aanvechting u te schrijven alsof er niets was gebeurd, en ⁴ik zend brieven want ik heb geen verweermiddel daartegen. Ten eerste wil ik u dus, mijnheer, gelukwensen met het herstel van ⁵onze brave Christiaan, wiens ziekte mij zeer moeilijke uren heeft berokkend. Maar ik verneem, de hemel zij dank, dat hij de zwaarmoedigheid te boven is gekomen, waarin zijn ononderbroken studies en ⁶ondoordachte speculaties hem hadden gedompeld, en dat hij in het vaderland zijn goede stemming gaat hervinden. Zorg er in hemelsnaam voor, mijnheer, dat bij zijn terugkeer ⁷vrouwen en verwanten [alles] verbranden, met inbegrip van al deze ⁸verdoemde geschriften over algebra, straalbreking en overige soortgelijke nonsens. ⁹En beveel dit spul van verrekijkers, werktuigen, uurwerken en vaten ¹⁰in de tuin op een hoop te gooien, waarvoor de goede Moeder Natuur mij bij de geboorte slechts heeft behoed om mij ¹¹zo'n vijftig jaar te handhaven in de gezondheid, vrolijkheid ¹²en waanzin, die iedereen in mij bewondert. Zonder dat gelukkige voorbehoedmiddel zouden de heren ¹³edelen mij terstond mijn verstand hebben doen verliezen, zoals zij iedereen die met hen te maken heeft van zijn stuk brengen, groot en klein, machthebbers en anderen.

Het is voor mij een wonderbaarlijke troost te ervaren dat men mij aan het hof op voet van gelijkheid behandelt met de hoge bondgenoten van deze kroon, en dat men ons allen betaalt ¹⁴met betwiste wissels. Tot wanneer zal Zijne ¹⁵Hoogheid, die zo terecht ¹⁶dreigementen kan uiten, zich door woorden laten paaïen? ¹⁷Maar ik zal mij inhouden om geen ongepaste herhalingen te gebruiken en uit vrees dat men zich verstout hier te zeggen (ondanks het dubbele wapen dat ik op mijn deur heb) dat ¹⁸Orange Frans is.

Tenslotte, mijnheer, ziet u mijn verbanning minstens tot de vrede verlengd. Maar wanneer zal die door mij zo gewenste vrede komen? Omdat ik slechts daardoor weer mijn armzalige bezittingen in de Franche-Comté kan terugkrijgen, die nu in beslag zijn genomen, zoals ook de bruidsschat van mijn ¹⁹vrouw, aangepast tot een redelijke prijs, bij gebrek aan een koper.

Ik heb de heer [Coenraad] van Heemskerck gevraagd u eerbiedig van mij te groeten. Hij zal u ook nieuws brengen over mijn ²⁰arme stakkers van collega's uit Orange, die hem ²¹stuk voor stuk de verschuldigde eer hebben bewezen. Zonder te liegen, mijnheer, ik verlang ernaar vrede op aarde te zien en Zijne Hoogheid in de gelegenheid deze te bevolken. Vereert u mij intussen met uw gunst en staat u mij toe, als het u belijft, dat ik u ²²feliciteer met de tweede ²³kleinzoon, die ²⁴mevrouw de drostin van Gorinchem u zojuist heeft geschonken, zoals ik verneem uit de ²⁵genoemde brief van de heer Philips [Doublet, heer] van Moggershill. Mijn echtgenote groet u eerbiedig ²⁶met haar drie kinderen, die op dit moment aan mazelen lijden. Daarom bent u gewaarschuwd deze brief niet te laten vallen ²⁷in de handen van de kleinkinderen van u, wiens handen uw onderdanige dienaar kust.

2. Doublet aan Chièze, voorjaar 1676 (verloren?).

3. Willem III.

4. Marie-Claude de Lapie.

5. Lodewijk Diederik Huygens, de tweede zoon van Lodewijk Huygens, geboren 2 mei 1676.

6. Jacoba Teding van Berckhout.